

NOVÝ METODICKÝ POKYN NA ZABEZPEČENIE POSTUPU REALIZÁCIE OZDRAVNÝCH OPATRENÍ V LESOCH SR

JURAJ BALKOVIČ

Stručná chronológia realizácie ozdravných opatrení

Komplexnejšie sa problematikou ozdravných opatrení začal zaoberať návrh Zásad štátnej lesníckej politiky na Slovensku v roku 1993. Medzi schválenými zásadami bola aj zásada „princíp trvalo udržateľného rozvoja prírodných zdrojov“. Realizácia tejto zásady vyžadovala prijatie opatrení v lesoch, zameraných na zmierňovanie a odstraňovanie pôsobenia významných antropogénnych škodlivých činiteľov, najmä imisií z domácich a zahraničných emitujúcich zdrojov. V rámci schválených opatrení k realizácii zásad sa uvádza „Vytvoriť podmienky pre vypracovanie projektov a realizácie nápravných opatrení v dôsledku antropogénnej činnosti, najmä vplyvu imisií vo vybraných lokalitách Slovenska tak, aby tieto náklady boli hrazené aj zo ŠFŽP“.

V roku 1994 MP SR vypracovalo a na rokovanie vlády SR predložilo „Realizačný program na odstraňovanie škôd spôsobených antropogénnou činnosťou, najmä imisiami na lesných ekosystémoch“. Hlavným zámerom bolo ozdraviť najviac poškodené lesy imisiami na ploche cca 605 tis. ha členených do 8 oblastí, s predpokladanými nákladmi na roky 1994 – 2000 8 860 mil. Sk. Pre nedostatok zdrojov zo ŠFZL SR a neposkytnutie takmer žiadnych prostriedkov zo ŠFŽP bol program prehodnotený. MP SR predložilo na rokovanie vlády SR správu „Vyhodnotenie realizačného programu na odstraňovanie škôd spôsobených antropogénnou činnosťou, najmä imisiami na lesných ekosystémoch a jeho aktualizácia“. V materiáli sa zredukovali oblasti na najohrozenejšie lokality a finančná náročnosť bola na roky 1996 – 2000 kvantifikovaná na 2 510 mil. Sk na realizáciu preventívnych opatrení a 880 mil. Sk na nápravné opatrenia. Po prijatí UV č. 549/1994 sa začalo s vypracovávaním rámcových projektov pre najpostihnutejšie oblasti, ktorých autormi boli LVÚ Zvolen a ÚEL SAV Zvolen. V nadväznosti na ne sa vypracovali vykonávacie projekty spracované LVÚ Zvolen a Lesoprojektom Zvolen. Na základe týchto projektov spracovávali užívatelia lesov realizačné projekty, v ktorých boli na JPRL špecifikované konkrétne práce súvisiace s realizáciou ozdravných opatrení. Komplexnejšie ozdravné opatrenia realizovali organizácie štátnych lesov na OZ Slovenská Ľupča, Liptovský Hrádok, Čadca, Beňuš, Košice a Prešov. V neštátnom sektore sa intenzívne rozvinuli práce najmä v Mestských lesoch Spišská Nová Ves, Cirkevných lesoch PRO POPULO, ako aj vo viacerých menších subjektoch na Spiši.

Na zabezpečenie prác na realizáciu ozdravných opatrení bolo z prostriedkov MP SR za roky 1995 – 2002 poskytnutých približne 110 mil. Sk a zo ŠFZL SR 1 mil. Sk.

V roku 2001 bola na rokovanie vlády SR predložená „Správa o odstraňovaní škôd spôsobených antropogénnou činnosťou v lesnom hospodárstve“. V predkladanom materiáli bola stručne zhodnotená chronológia administratívnych, ekonomických a technických krokov súvisiacich s riešením postupnej nápravy zdravotného stavu lesov. Materiál upozorňuje na pretrvávajúci problém nedostatočnej realizácie zámerov a potrieb, ktorým bol a je nedostatok finančných zdrojov. Vláda správu vzala na vedomie a uložila ministrom pôdohospodárstva a ministrom životného prostredia, v spolupráci s podpredsedníčkou vlády M. Kadlečkovou a ministerkou financií predložiť na rokovanie vlády návrh nového „Programu odstraňovania škôd v lesných ekosystémoch do roku 2010“. Predmetný materiál vláda SR schválila a prijala k nemu UV č. 1041/2002, v ktorom okrem iného uložila ministrom pôdohospodárstva „po dohode s ministerstvom financií vydať v súlade s pravidlami programového rozpočtovania metodický pokyn pre prípravu, výber, hodnotenie, kontrolu a financovanie projektov“.

Metodický pokyn

Metodický pokyn bude už v roku 2003 nahrádzať doteraz platné „Usmernenie MP SR č. 81/1997-100 z 25. februára 1997 vo veci postupu zabezpečovania ozdravných opatrení v lesoch SR“. Na rozdiel od uvedeného usmernenia nie sú ozdravné opatrenia delené na nápravné a preventívne, ale sú definované ako „ozdravné opatrenia v lesoch poškodených antropogénnou činnosťou, najmä imisiami“. Ozdravné opatrenia sú také hospodárske opatrenia, ktoré umožnia postupné ozdravenie lesných porastov a stanovišť a obnovenia ich funkčnosti. Ozdravnými opatreniami nie sú hospodárske opatrenia, ktoré je potrebné vykonávať pri bežnom hospodárení v nepoškodených lesoch, alebo ak k zhoršeniu stavu došlo v dôsledku zanedbania povinnosti pri bežnom obhospodarovaní. Navrhované ozdravné opatrenia nemusia byť predmetom predpisu LHP. Či ide o bežné hospodárske opatrenia, alebo ozdravné opatrenia určuje spracovateľ projektu podľa skutočných podmienok a potrieb riešenej lokality. Realizácia rozpracovaných ozdravných opatrení sa vykonáva podľa vykonávacích projektov, ktoré boli spracované do doby vydania tohto metodického pokynu. Vykonávacie projekty môže vyhotovovať iba odborne spôsobilá právnická alebo fyzická osoba, ktorá je k tejto činnosti oprávnená, napr. LVÚ Zvolen, ÚEL SAV Zvolen, Lesoprojekt Zvolen, TU Zvolen, odborný lesný hospodár a pod. Vykonávateľ projektu garantuje odbornú úroveň riešenia, ktorú posudzuje LVÚ Zvolen. Projekty spracované LVÚ Zvolen posudzuje Lesoprojekt Zvolen alebo TU Zvolen. Vykonávací projekt sa vyhotovuje na ucelenú lokalitu spravidla nepresahujúcu územie LUC, maximálne v hraniciach jedného LHC. Obsahuje navrhované opatrenia, ktoré sa majú podrobne riešiť v realizačných projektoch s charakteristikou lokality, cieľom riešenia, mierou predpokladaných odchýlok od hospodárskych opatrení určených v LHP a predpokladanými celkovými nákladmi na realizáciu. Realizačný projekt sa spracováva na základe vykonávacieho projektu pre jednotlivé JPRL v členení na prevádzkové výkony a tvorí prílohu žiadosti o poskytnutie dotácií na zvelaďovanie lesného fondu podľa Výnosu MP SR z 11. júna 2002 č. 720/4/2002-100 o poskytovaní dotácií na zvelaďovanie lesného fondu § 4 písm. b). Vlastníci alebo užívatelia najmä susediacich malých výmer lesov sa v záujme uľahčenia postupu pri vypracovávaní vykonávacích projektov a zabezpečovaní realizačných projektov, napr. pri leteckom vápnení a hnojení môžu združiť a akciu zrealizovať na základe spoločného projektu.

V súlade s Metodickým pokynom MF SR č. 196/2002-41 pre implementáciu programového rozpočtovania do systému prípravy návrhu štátneho rozpočtu SR, jeho realizácii a hodnotenia, sú ozdravné opatrenia financované v rámci programu 04U04 – Zvelaďovanie a ochrana lesného fondu, podprogramu Dlhodobý rozvoj lesného fondu. Zvýšenie limitu výdavkov na program môže byť zabezpečené mimorozpočtovými zdrojmi, najmä z darov a grantov. Uhrádzajú sa zvýšené náklady t.j. rozdiel medzi nákladmi na ozdravné opatrenia a nákladmi, ktoré by bolo potrebné vynaložiť na hospodárske opatrenia pri hospodárení v bežných podmienkach t.j. za predpokladu, že lesný ekosystém nebol poškodený pôsobením imisií a to až do výšky 80 % skutočne vynaložených zvýšených nákladov.

Žiadosti obsahujúce dve vyhotovenia realizačného projektu sa predkladajú podľa Výnosu MP SR č. 720/4/2002-100 do 30. septembra bežného roku na odbor realizácie programov v rámci pôdohospodárskej platobnej agentúry MP SR. Súčasťou žiadosti je stanovisko miestne príslušného orgánu štátnej správy LH a v prípade, keď sa realizačný projekt týka záujmov ochrany prírody a krajiny v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny aj súhlasné stanovisko príslušného orgánu ochrany prírody.

V čl. 5 sa uvádzajú náležitosti realizačného projektu. Treba upozorniť, že investičné akcie spojené s realizáciou ozdravných opatrení sa musia riešiť samostatným projektom, ktorý podlieha konaniu v súlade so zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov, zákonom č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody

a krajiny, zákonom č. 184/2002 Z. z. o vodách a pod. Investičné akcie sú financované z kapitálových výdavkov a nie sú súčasťou realizačného projektu.

Sledovanie nákladov na zabezpečenie opatrení v rámci realizačného projektu zabezpečí vykonávateľ tak, aby účtovné doklady poskytli údaje nielen o druhovom, ale aj prevádzkovom členení nákladov (činnosť, výkon a lokalizácia až po JPRL). Žiadateľ, ktorému boli poskytnuté prostriedky vypracuje informáciu o rozsahu vykonávaných prác s porovnaním na projektované práce, odúčtovanie zvýšených nákladov a predloží ju do 31. 1. nasledujúceho roku na MP SR – sekciu lesnícku. V prípade vykonávania ozdravných opatrení aj v predchádzajúcich rokoch na predmetnej lokalite, vyhodnocuje sa účinnosť za celé sledované obdobie.

Kontrolu vykonaných prác, ich rozsah a kvalitu ako aj účelnosť prostriedkov vynaložených podľa realizačného projektu vykonáva miestne príslušný orgán štátnej správy lesného hospodárstva priebežne a za príslušný rok po ukončení prác. Z kontroly sa vypracuje záznam, ktorého kópia sa zasiela na MP SR – sekciu lesnícku a druhá je súčasťou evidencie realizátora projektu.

V prílohe metodického pokynu sú uvedené niektoré príklady lesníckych hospodárskych opatrení pri realizácii ozdravných opatrení a vzor rekapitulácie finančnej potreby na realizáciu projektu ozdravných opatrení.

Metodický pokyn bude zverejnený vo Vestníku MP SR, zaslaný organizáciám štátnych lesov, združeniam vlastníkov neštátnych lesov Slovenska a zverejnený na internetovej stránke MP SR.

Zároveň Vás chcem požiadať o presné dodržiavanie usmernení v metodickom pokyne, nakoľko neúplne vypracované realizačné projekty nebudú môcť byť zaradené na posúdenie ich vecnej a ekonomickej náplne.

Kontaktná adresa:

Ing. Juraj BALKVIČ

Ministerstvo pôdohospodárstva SR
Dobrovičova 12
812 66 Bratislava

e-mail: <bernado@land.gov.sk>